

ૐ તત્સત્

માયા મોહિની.

નો સંક્ષિપ્ત સાર અને ગાયનો.

વિદ્યાવિનોદ નાટક સમાજ માટે

રચનાર
ડૉક્ટર નારાયણ દિસનજી.

"Fling away ambition,
By that sin fell the angels "

Shakespeare

પ્રકાશક

પ્યારેલાલ વિકલગાય મહેતા,
II વિદ્યાવિનોદ નાટક સમાજ ' ના માલિક.
12-ભાંગ-141, પ્રી-સેન યાઝ્મન, કાલ માદેવી, મુબઈ

આવૃત્તિ ૫ મી પ્રત ૩૦૦૦

૧૯૭૨

૪. સ. ૧૯૧૬,

મૂલ્ય બે આના

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

ગુજરાતી કૉપીરાઈટ સંગ્રહ

કમલ પ્રભાણે રજીસ્ટર્ડ કરાવી પ્રસ્તુત નાટકના સર્વ અધિકારો
શ્રી વિદ્યાવિનોદ નાટક સમાજના માલિકે પોતાને સ્વાધીન
રાખ્યા છે. માટે તેમની અનુમતિ વિના કોઈએ આ
નાટક છપાવવું કેવા ભજવવું નહિ.

સુખઈ, કોટ, બજારગેટ નં. ૩૦૫ માં આવેલા
'સુબોધિની પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં'
વૈદ્ય ભગવાનલાલ ત્રિભુવને છાપી.

પ્રસ્તાવના.

પ્રસ્તુત નાટકનું વસ્તુ મૂળ વીરપ્રમચિની મેવાડભૂમિના ઇતિહાસ ટાડકૃત 'રાજસ્થાન' માથી લેવામાં આવ્યું છે. મેવાડના ઇતિહાસમાં પોતાના પુત્રના પ્રાણનું બલિદાન આપી આળસાળ ઉદયમિ હના પ્રાણને રક્ષનારી વફાદાર રાજદાસી પત્નાની નિમીમ રાજભક્તિની કથા અત્યંત પ્રસિદ્ધ છે અને તેથી શાળામાં ચાલતી ગુજરાતી ચોથી ચોપડીમાં એ વિશેનો ખામ એક પાઠ પણ આપવામાં આવ્યો છે. છતાં એટલું જણાવવાની અહીં અગત્ય છે કે ઉકત ઐતિહાસિક ઘટનાને આધરેજ આ નાટક લખાયલું હોવા છતાં સર્વથા ઐતિહાસીક દૃષ્ટિથી લખવામાં આવ્યું નથી, કિન્તુ એ ઐતિહાસિક ઘટના સાથે વિશેષાંશે કલ્પનાસુષ્ટિનું મિશ્રણ કરેલું હોવાથી સ્વતંત્ર ઘટના મિશ્રિત એક કલ્પિત નાટક કહેવામાં કાંઈપણ પ્રકારનો આધ આવે તેમ નથી. રત્નસિંહને ગર્ગપુરીના રાજાને વર્તમાનકાળનો એક સ્વતંત્ર રાજા કલ્પવામાં આવ્યો છે અને તેનું કારણ એ, કે પ્રહસન (કોમિક) વિભાગમાં વર્તમાન મમયની જે સપુર્ણ છટા દેખાય છે, તેમાં અને મુખ્ય નાટ્ય વસ્તુમાં પ્રેક્ષકોને સમયના વિરોધનો ભાસ ન થાય.

પ્રસ્તુત નાટકસમાજનો આ નવીન અને પ્રથમ પ્રયત્ન હોવાથી જો કાંઈપણ પ્રકારની ન્યૂનતા દૃષ્ટિગોચર થાય, તો તેને ક્ષમાદૃષ્ટિથી નિહાળી પ્રેક્ષક પોતાની ઉદર વૃત્તિનો પરિચય કરાવશે જે પરમાત્માજ આજે આ નાટકને પ્રેક્ષકો નમસ્કાર ગબૂમિપર મૂકવનો યોગ સિદ્ધ કરી આપ્યો છે, તે જગત કલ્યાણકર, હર્ષવરનો અંત કરણુપૂર્વક આભાર માનીને અને પ્રયત્નમાં વિજયથી આશા નાખાને મારી પ્રસ્તાવનાને હું અહીંજ સમાપ્ત કરે છું.

તા. ૩૧ મી માર્ચ ૧૯૧૩

સોમવર

રાજનગર (અમદાવાદ)

ધ્યારેલાલ વિકૃતરાય મહેતા,

‘શ્રી વિદ્યાવિનોદ નાટકસમજ’ના મલેક

માયા મોહિની

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર.

નાન્દી

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧ લો.—રાજા રત્નસિંહનું વિલાસભુવન—ગર્ભપુ-
રીનો વિલાસી અને અત્યાચારી રાજા રત્નસિંહ પોતાની વિલાસીની
નામની વારાગતા તથા અન્ય કચનીઓ સાથે મદિરાપાન અને વિ-
નોદ વિલાસ કરતો બેઠો છે. વજ્રાદાર દાસી પન્નાનું યુવરાજ ઉદય-
સિંહને સાથે લઈ રાણીનો સંદેશો પડાયાડવા આવવું અને તેમનું
અપમાન વિલાસીનીના ગુપ્તચરોનું કુમારિકા હર્ષદેવી અને તેને
ખચાવનાર તેના પિતા તથા એક ભદ્રકુમારને બંધિવાન તરીકે લઈ
આવીને હાબર થવું રાજની લંપટતાનો પૂર્ણપ્રકાશ, હર્ષદેવીને
પોતાને તાબે ન કરવા માટે તેના વૃદ્ધ પિતાનું તેણે કરેલું ખૂન
અને ભદ્રકુમારના વધનો પ્રયત્ન પ્રજાની અનુમતિથી અણીને વખતે
ન્યાયમૂર્તિ સેનાપતિ વનવીરનું સૈનિકો સહિત આગમન, રાજા કેદ
અને ભદ્રકુમાર તથા હર્ષદેવીનો સંકટમાથી છૂટકો.

પ્રવેશ ૨ બે.—સેનાપતિ વનવીરનું ગૃહ—રાજાના અત્યા-
ચારોથી ત્રાસ પામતી પ્રજા વીશે વનવીરની ન્યાય પરાયણ પત્ની
મલ્લિકાદેવીની અનુકંપા, તેના પુત્ર ચંદ્રકેતુને તેની ઉચ્છંખલતા માટે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી ક.પીરામિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૧૧૮- ગ્રાંથિક

પુસ્તકનું નામ ગાથા મોહન ગાથનાં
ગાથનાં

વિષય દ. ૧૨૪

કુપકો, વનવીરનું ભદ્રકુમાર તથા હર્ષદેવીને લાઇને આવવું-હર્ષદેવીને તેના ધરમાં મળેલો આશ્રય અને ભદ્રકુમારને સેનાપતિએ પોતાના સહાયક તરીકે સ્થાપવો. ચંદ્રકેતુની હર્ષદેવીમાં કુદૃષ્ટિ અને પ્રપંચ રચવાનો તેનો નિશ્ચય.

પ્રવેશ ૩ બે-માલદાર યુદ્ધ સામંતનું ઘર-યુદ્ધ સામ-તનો આજકાલની સુધરેલીઓ વિશે બળાપો, એટલામા તેની દીકરીના આશક પુરદરનું આવવું. મદિરા અને પુરદર આશક માયુકની કેટલીક વાતચીત અને યુદ્ધાનું તે સાંભળી ચીઠછ જવુ, આરામી અને જવાન આશક પુરદરના છ પાય અગિયારા.

પ્રવેશ ૪ થો-કારાગૃહ-મંદીવાન રાજા રત્નસિંહને પોતાની હાલત માટે અફસોસ વનવીરના પુત્ર ચંદ્રકેતુનું આવી રાજાને જણાવવુ કે 'બે તે તેને તેના પિતાની પદવી અને હર્ષદેવી આપવાનો લિખિત કરાર કરી આપે, તો તે તેને છોડાવવાને અને રાજ્ય પાછું અપાવવાને તૈયાર છે.' વખતને ચિચરી રાજાએ તેવો કરાર કરી આપવો ચંદ્રકેતુનો રાજાને નમાડવાનો યત્ન, એક સૈનિક આવી તેમને અટકાવતા, ચંદ્રકેતુના હાથે તેનું ખૂન અને છેવટે કારાગૃહના અધિકારી જપપાળે ખીખ સૈનિકો સાથે આવી રાજા તથા ચંદ્રકેતુ બન્નેને કેદ કરી લેતા.

પ્રવેશ ૫ મો-વનવીરના ગૃહનો એક ભાગ-સખીઓનો હર્ષદેવી સાથેનો શૃંગાર વિનંદ, મલિકાએ આવી, નેણે તેને ભદ્ર-કુમાર સાથે પરણવવાનો નિશ્ચય કરેલો હોવાથી હર્ષદેવીને ભદ્રકુ-મારનો સત્કાર કરવાની મામિક સૂચના આપવી પડીથી ભદ્રકુમાર આગમન અને પ્રેમી હૃદયોનું પરસ્પર સંધાન,

પ્રવેશ ૬ કું—બુઢા સામંતનુ ઘર--બુઢો સામંત પુનર્લંઘ
 યાને નાતરાની નવી બાયડી કરવાના નિશ્ચયપર આવી ચૂકેલો હોવાથી
 તે વિશેની પોતાની છપાવેલી જાહેર ખબર વાચતો અને પોતાની
 દાસી લવળી સાથે તે વિશે રમૂજ વાતચીત કરતો બેઠો છે, એટ-
 લામા છ ધણીની ધણિયાણી એક સુધરેલી ઉમ્મીદવાર વિધવા આવી
 પોતે સામંત સાથે નાતર કરવા તૈયાર છે, એમ જણાવે છે બુઢો.
 લડુ થાય છે અને વિધવા તેના છઠ્ઠા ધણીના મગ્નુને માત્ર બે
 દિવસ થએલા હોવાથી છ મહિના પછી નાતર કરવાના કરારથી
 તેના ઘરમા રહે છે. બુઢો પોતાની પુત્રી મહિરાને તેની એ નવી
 માતાને ઘરમા રહેતા વગેરેની સગવડ કરી આપવાનું દહી બહાર
 જાય છે એટલે સુધરેલી વિધવા સુધરેલા પુરુષના અવતારમાં બદ-
 લાઈ જાય છે મહિરા પ્રથમ તો ગભરાય છે, પણ પછીથી તેને
 પોતાના માયા અશક પુરદર તરીકે ઓળખતા હરખાય છે એવી
 રીતે જવન આશક મશકની બીજી વાર મુલાકાત થાય છે

પ્રવેશ ૭ મો--ન્યાયમંદિર - પ્રથમ ભાવિ રાજા ઉદયસિંહ
 અદ્ય વયનો હોવાથી પ્રધાનમંડળ તથા પ્રજાની સમતથી પ્રજાપ્રિય
 વનવીર સેનપતિ રાજા વયમાં આવે ત્યાંથી રાજ્ય ચલવનાર
 સત્તાધીશ નીમાય છે, અને બાળરાજા ઉદયસિંહ સાથે તેના ન્યાયસર્ને
 મિરાંબ્યા પછી અસાચારી રાજાનો દન્સાક થાય છે. રાજાને પ્રાણ
 દંડ આપવાની ન્યાયના પ્રથેમા આજ્ઞા ન હોવાથી ફેશનિકાલની-એક
 ટાપ્રમા મરણપર્યંત નજર કેદી તરીકે રાખવાની-શિક્ષા અપાય છે;
 અને ત્યાર પછી વનવીરના પોતાના પુત્ર ચંદ્રકેતુના ન્યાયનો પ્રસંગ
 પ્રાપ્ત થાય છે ધર્માત્મા વનવીર ન્યાયની આજ્ઞાને અનુસરી પોતાના

શુત્રને મરણની સજા ફર્યાદે છે, સર્વ લોકો તેને એવી ભયંકર શિક્ષા ન આપતા માટે વનવીરને સમજાવે છે અને જલ્લાદો પણ પોતાની તકવારોને તેની ગર્દનપર ચલાવવાની અનિચ્છા દર્શાવે છે; એટલામ કોલાહલ સાંભળી આવી લાગેલી મલ્લિકાદેવી પોતાના પુત્રપર પોતે જ ગોળી ચલાવી પોતાની ન્યાયપરાયણતા તથા પતિની આજ્ઞાનું સંપૂર્ણ પાલન કરી જતાવે છે ! ટેબલો

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો—નિખિડ અરણ્ય—શિકાર કરી પાછા ફરતા ચાક્યા પડના વનવીર, જયપાળ અને ભદ્રકુમાર જંગલમાં આવી ત્યાં વિશ્રાંતિ લેવા માટે નિદ્રાવશ થાય છે. વનવીરને સ્વપ્નમાં માયાનું દર્શન થાય છે અને ત્યારપછી જાગૃત થતા તેનો સ્વભાવ એવો તો બદલાય છે કે તે દેવ મંત્રીને દાનવ થઇ જાય છે હૃદયમાં રાજ્યલોભ ચવાથી તે બાળરાજા ઉદયસિંહને મારી નાખવાના વિચારપર આવે છે. તેન કટલાક ઉદ્દગારો જયપાળ તથા ભદ્રકુમારના સંભળવામાં આવતાં તેઓ તેનાપર ધિક્કાર વર્ષાવી ગમે તે જોખમ વેઠીને પણ બાળરાજાના પ્રાણને બચાવવાનો દૃઢ નિશ્ચય કરી બ્રહ્મશુદ્ધિ સેનાપતિ વનવીરની પાછળ તેની છાયા પ્રમાણે રવાના થાય છે.

પ્રવેશ ૨ જો—શુદ્ધ સામંતનું ઘર—મદિરા અને અન્ન-વેશ્વરી પુરંદર-આશક માથાકનો કેલોક પ્રેમવિનોદ એટલામાં શુદ્ધ સામંતે આવી પોતાની થનારી નિમિસ વિધવાને પોતાને ઉભરમ જતો પ્રેમ દર્શાવે, તેના કટલાક હાસ્યોત્પાતક વિચારો અને

જલદી નાતરું કરી નાખરા માટેનો આગ્રહ અંતે થોડાજ વખતમાં નવી સુધરેલી ફેશન પ્રમણે નાતરું કરવાનો પાકો ઠરાવ.

પ્રવેશ ૩ જો—રાજમહાલય—બાળરાજા ઉદયસિંહ અને અજયનો નિષ્કપટ પ્રેમ અને પન્નાના વાતસલ્યનું દર્શન. બાળકનો બાનદ-તેમનું રમવા માટે બીજી તરફ ચાલ્યા જવું, પાછળથી હ્રદયુમાર સથે જયપળે આવી પોતાની પત્ની પન્નાને માયાના દાસ થએલા વાવીરના વિકાર અને તેણે બાળરાજાના ખૂતના કરેલા નિશ્ચયની ખમર આપી ટાંઠ પણ ઉપાયે અને ટાંઠ પણ ભોગે બાળરાજાને બચાવવાનો આગ્રહ કરવો. એક ગરીબ માતાના શિરપર આવેલું ધર્મસકટ પણ અતે જયપાળ અને પન્નાનો પોતાના પુત્રના પ્રાણના ભોગે બાળરાજાને બચાવવાનો હઠ નિશ્ચય, જયપાળ અને હ્રદયુમારનું બાળરાજાને લઈને જવું રાજસકત પન્નાએ પોતાના પુત્રને દેડી વસ્ત્ર આપી બાળરાજાની શર્યામ સૂઝાડી પાપી વન-વીરના અવતા તેને બાળરાજા તરીકે ઓળખાવવો, એટલુંજ નહિ પણ આ શુભ બાવનાથી કરેલો પ્રપચ ખુલી ન જાય અને બાળરાજા કયાક વળી આપતિમાં આવી ન પડે એટલા માટે પોતેજ તેની રમ લઈ પોતાના પુત્રના સુખમડળમાં એવી રીતે ગોળી ચલાવવી કે તે હકપિ ઓળખાયજ નહિ. પરમાર્થ અને આત્મ-બલિદાનની પરીસીમા ।।

પ્રવેશ ૪ થો—વનવીરના આગારનો એક ભાગ—મલ્લિકાદેવી તથા હર્ષદેવીનો બાળરાજાના અકરણ વધ વિશે કેટલોક વાર્તાલાપ અને શોક । મલ્લિકાદેવીના જવા પછી હ્રદયુમારે

આવી પોતાની ભાવિ પત્ની હર્ષદેવીને સત્ય વાર્તા જણાવી પોતા સાથે ચાલવાનો આગ્રહ કરવો પતનિષ્ઠ હર્ષદેવીનું પેતાના ભાવિ પતિ સાથે આનંદથી પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૫ મી—બુઢા સામંતના બંગલાનો ફર્નિચર હોલ—શ્રીવેશધારી પુરંદરના સામંત સાથેના પુનર્લગ્નનો દિવસ. પ્રથમ મદિરા અને પુરંદરની વાતચીત; ત્યારપછી સામંતનું આગમન થતા મદિરાને દૂર કરી બનાવટી વિધવાએ બેઠા પ્રેમને દેખાડવાની કરેલી હદ-મુઢા ધણીની વિશેષતાની વ્યાખ્યા ! બુઢાનું શૃંગાર સજ્જવ જવુ અને પછીથી કેટલાંક સુધરેલા સ્ત્રી પુરુષ પરેણાનું આવવું સામંતનો લગ્નનો આધાપલીત વેશ, તે વિશે સુધરેલાં પરેણાનો આક્ષેપ અને સામંતના રમુજ પણ સમર્પક જવાબો. છેવટે બોલ-મધાનુ નાયવુ. મદિરા અને પુરંદરની નાયવામાં અતિશય લીનતા થતા કટાણીને બુઢા સામંતને વિધવાના વળ તાણવાથી બનાવટી ચોટલાનું ઉપડી આવવાથી પુટી ગયેલો લંડો-છેલ્લી ધરીએ રંગમાં લગ અને લગ્ન હવામાં !

પ્રવેશ ૬ ઠા-વનવિભાગ—ભિક્ષરાજના ગિરિવાસ પાસેના વનવિભાગમાં પત્તાના આગમનની વાટ જોતા જયપાળની ચિન્તા. માનવી પ્રપચ વિષે જયપાળ અને ભદ્રકુમારના કેટલાંક ગજુવા-ચોગ્ય વિચારો પત્રનું આવવું અને બાળરાજના અજય વિશેના ઉદ્દગારેથી તેના મનની ક્ષણિક ચળના ! નિઃસર્ગનો પ્રભાવ. અંતે બાળરાજની નિર્ભયતા માટે સર્વનું ભિક્ષરાજના ગિરિવાસ પ્રતિ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૭ મો—ભિલ્લરાજનો ગિરિવાસ—ભિલોની કેટલીક ગપ્પાગોષ્ઠો અને ત્યાર પછી જયપાળનું આળરાજ, પત્ની, ભદ્રકુમાર અને હર્ષદેવી સાથે આવી પહોંચ્યું. ભિલ્લરાજએ તેમને કંરેલો સત્કાર અને વનવીરના અત્યાચારના સમાચાર સાંભળી અંતે વનવીરના રાજ્યાભિષેકને અટકાવવાનો તેનો સર્વાનુમતે નિર્ધાર. જયપાળનો કેટલાક ભિલો સાથે ભિલ્લરાજનો સંદેશો લઈ રાજ્યાભિષેકને અટકાવવા માટે અન્ય સર્વને ત્યાંજ મૂકી એકલા જવાનો થએલો નિશ્ચય.

પ્રવેશ ૮ મો—ભવ્ય સલાસદન—રાજ્યાભિષેક મહોત્સવ પ્રધાનમંડળના સભ્યો અને પ્રજાની સમતિથી, આળરાજનો વધ થતા રાજ્યનો કોઈ ઉત્તરાધિકારી ન હોવાથી, પ્રજાપ્રિય સેનાપતિને રાજ તરીકે સ્થાપવાની સધળી તૈયારીઓ થઈ ચુકી છે અને વનવીર મુકુટ ધારી સિંહાસને વિરાજવાની તૈયારીમાં છે એટલામાં જયપાળ આવી ભિલ્લ રાજનો સંદેશો સંભળાવી અને આળરાજના ખૂનને બદલે પોતાના પુત્રનું ખૂન રેડાયાની વાતને ગ્રહીત કરી બતાવી રાજ્યાભિષેકને અટકાવવાની પ્રધાનમંડળ તથા પ્રજાજનોને પ્રાર્થના કરે છે. સર્વ એ વિષયમાં અનુમતિ દર્શાવે છે, પણ પાપસર્પના દંશથી બ્રમિત થએલો વનવીર વિરૂદ્ધતા દર્શાવી રાજ થવાની આતુરતા બતાવે છે જયપાળ અને વનવીરની કેટલીક ગરમાગરમ તકરાર અને વનવીરના ઉછળેલા વિકાર, મલ્લિકા દેવીની ન્યાય પ્રિયતાનો ચમત્કાર, તેણે પોતાના પતિના વિકારોનો કરેલો પ્રતિકાર અને છેવટે આળરાજ જીવે છે કે કેમ તેની તપાસ માટે કેટલાક સભ્યોને ભિલ્લરાજના સ્થાનમાં મોકલવાનો નિર્ધાર

અંક ૩ જે

પ્રવેશ ૧ લો—વનવીરનો ખાનગી ઓરડો—વનવીરના, પોતાનું પાપપ્રકાશમા આવે તે પુર્વે જે આળરાજી જીવતો હોય તો, તેને ગમે તે ઉપાયે અને જેખમે મારી નાખવાના વિચારો, ધન અને પદવીના લેભી સહાયક સેનાપતિ વિરચીને ખોલાવી લાલ-અમા લપટાવી ગર્ગપુરીના સભ્યો જાય તે પુર્વેજ મિલ્લ રાજના નિવાસપર હુલ્લો કરી આળરાજી ઉદ્ધસિંહને પકડવા માટે મોકલવો અને ત્યાર પછી પોતે પણ જવાનો નિશ્ચય કરવો. તેના આ પ્ર. પચો પાછળ છુપાઇને ઉમેલી સત્તનિષ્ઠ મલ્લિકાદેવીના જળથુવામાં આવતા પોતાના પતિપર ધિક્કાર વર્ષાવી આળરાજીને અચાવવાના દૃઢ નિશ્ચયથી તેનું પણ વિરચી અને પોતાના પાપી પતિ વનવીરની પાછળ પ્રયાણ કરી જવું.

પ્રવેશ ૨ જે—સામતનુ ઘર—જનાવટી ખાયડીના ખનાવટી ચોટલા સાથે પ્રેમધેલા બુદ્ધા સામતની મારામારી; એટલામાં લવંગીના મુખથી પોતાની પુત્રી મદિરા પુરદર સાથે પરણી જવા માટે ન્હાસી જવાના સમાચાર સામળી ઉત્કેશાઇ બચકર સોગ દો (૧) ખાઇ તેનું બહાર નીકળી પડવું.

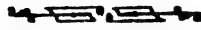
પ્રવેશ ૩ જે—મિલ્લ રાજના નિવાસસ્થાન પાસેની રણભૂમિ—મિલ્લરાજને પોતાના જસુસદ્વારા વિરચીના થનારા હુલ્લાની આગળથી જ ખચર મળેથી હોવાથી તે પોતાના મિલ્લ સૈન્ય સાથે વીરંચીને શસ્ત્રેથી સત્કાર કરવાને તૈયાર છે, વિરંચીનું આવવું અને યુદ્ધમાં પરાજય પામી મિલ્લોના હાથે મરી જવું વનવીરનું આગમન, મિલ્લરાજ સાથે તેનો સશ્રામ અને વિજય. મિલ્લરાજ કેદ વનવીરના સૈનિકો આળરાજી, જયપાળ, બદ્રકુમાર

પત્તા અને હર્ષદેવીને પકડી લાવે છે અને બાળરાજને મારી નાખવાની વનવીર તૈયારી કરે છે એટલામાં અચાનક મલ્લિકાદેવી આવીને તેના એ કુકર્મને અટકાવે છે. પતિ પત્ની વચ્ચે ધર્મ અને અધર્મ વિશે બળવાન સંવાદ; વનવીરની બાળરાજને મારી નાખવાની હઠ અને તેથી પોતાની પત્નીના હાથે જ તેના નાશ પછીથી મલ્લિકાનો પણ પતિ પાછળ સ્વહસ્તે દેહ ત્યાગ, પતિધાતિની સતી ! બાળરાજ, જયપાળ, પત્તા, ભદ્રકુમાર અને હર્ષદેવી તથા બિલ્લરાજ અદ્વિત રાજધાનીપ્રતિ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૪ થો—પુરોહિતનું ધર-વર્તમાન દ્રવ્યલોભી અને નિરક્ષર બ્રહ્મણ્ય ભૂદેવના કેટલાક વિલક્ષણ અને હાસ્યોત્પાદક વિચારવર્તમાન વિપ્રભાવનાનો ચિતાર મદિરા અને પુરદરનું પરણવા માટે આવવું. નરસૈયા નામના એક ડોંબાજ બ્રાહ્મણને પહેરાપર રાખી પુરોહિત મદિરા તથા પુરદરને અદર પરણાવવા લાઇ જાય છે, એટલામાં બુદ્ધ સામંતના આવી લાગવાથી તેની નરસૈયા સાથે તકરાર થાય છે કેલાહલ સામળી પુરોહિત અને પત્નિલાં મદિરા પુરદર બહાર આવે છે. બાપ દીકરી વચ્ચે સવાલ જવાબ અને છેવટે બાળલક્ષ્મી જેમ હાનિ થાય છે, તેમ જ વયમાં આવી જવા છતાં દીકરીને લાંબા વખત સુધી કુંવારી ખાતનું પણ તેવું જ માહું પરિણામ આવે છે, એ તત્વના પ્રતિપાદન સાથે સમાધાનપૂર્વક સામંતની હઠની સમાપ્તિ-પ્રહસન વિભાગની પૂર્ણાહુતિ,

પ્રવેશ ૫ મો—ભગ્ય રાજસભા—બાળરાજ ઉદયસિંહનો રાજ્યાભિષેક અને આનંદ સહિત નાટકની સમાપ્તિ

નાટકનાં પાત્રો.

પુરૂષ પાત્ર.

રત્નસિંહ—ગર્ગપુરીનો સ્વતંત્ર, પશુ વિલાસી અને અત્યાચારી રાજા.

વનવીર—રત્નસિંહનો સેનાપતિ (પ્રથમ ન્યાયમૂર્તિ અને પછીથી
પાપમૂર્તિ)

જયપાળ—એક ઉચ્ચ પદવીનો સેનિક અને કારાગૃહનો વરિષ્ઠ
અધિકારી.

ભદ્રકુમાર—એક તરૂણ રાજપૂત સરદાર, (હર્ષદેવીનો પતિ.)

ઉદયસિંહ—યુવરાજ-રત્નસિંહના મિહાસનનો ઉત્તરાધિકારી.

અજયસિંહ—જયપાળનો પુત્ર ઉદયમિહનો મિત્ર.

મિલ્લરાજા—ગર્ગપુરી રાજ્યના પર્વત પ્રદેશનો સ્વતંત્ર સત્તાધીશ
સ્વામી.

વિરંચી—સહાયક સેનાપતિ, વનવીરનો પાપી મદદગાર.

ચંદ્રકેતુ—વનવીરનો દુષ્ટ ભાવનાવળો પુત્ર, હર્ષદેવીનો આશ્ચક

શમસિંહ—વૃદ્ધ રાજપૂત, હર્ષદેવીનો પિતા

સામંત—અડધો જૂના વિચારનો અને અડધો નવા વિચારને
એક અર્ધદંઝ, દુનિયાને મવાલી માનનારો છતાં પોતેજ
મવાલી ખુદો રાજપૂત પૈસાદાર મૃદસ્થ (મદિરાનો પિતા.)

પુરંદર—એક તરુણ રાજપૂત-મહિરાનો આશક, ને પછીથી પતિ. એ ઉપરાંત અનુચર, સૈનિક, નોકર, પ્રધાન, નાગરિક સમાસદ, જજ્ઞાદ, લિલ્લો, લગ્નમાં આવનાર પરોણા, ઇત્યાદિ.

સી પાત્ર.

માયા—જગદ્ભ્રામક અનાદિ શકિત

મલ્લિકાદેવી—સેનાપતિ વનવીરની ધર્મભૂતિ ધર્મપત્ની

પન્ના—આળસાળને બચાવવા માટે પુત્રનું પોતાને હાથે બલિદાન આપનારી અલ્પાકિક રાજબકત દાસી, જયપાળની સ્ત્રી અને અજયની માતા

હર્ષદેવી—રામસિંહની પુત્રી. વનવીર અને મલ્લિકાની આશ્રિત પછીથી ભદ્રકુમારની અર્ધાંગના

વિજ્ઞાસિની—રાજા રત્નસિંહની એક છબ્બીથી રખાત વેશ્યા.

મહિરા—પ્રુદ્ધ સામંતની સુશિક્ષિત પુત્રી પુરંદરની માથુક અને પછીથી ધણિયાણી.

લવળી—સામનના ધરની મોઢે ચઢાવેલી દાસી.

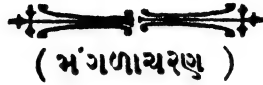
બાળાઓ, સખીઓ, વાગનાઓ, લગ્નમાં આવનારી

સુધરેલી સ્ત્રીઓ વગેરે

સ્થળ—ગર્ગપુરી અને ગર્ગપુરી રાજ્યમાંનો પર્વત પ્રદેશ

માયા મોહિની.

નાટકનાં ગાયનો.

(મંગળાચરણ)

બાળાઓ—

(૧)

તારા આધારે સૃષ્ટિ છે ભગવાન,
ધરીને ધ્યાન કરે એક તારે ગાન,
અવની આ કાર્ય તુ છે નિદાન,
તારી ભારી શક્તિ છે, અમારી માત્ર ભક્તિ છે,
દેજે વિજયદાન તારા-આધારે

તારી લીલા, બહુ કોષ નહીં પામે પાર.
તારી હગારી લે સ્વામી માયાની તીખી ધાર

ચરણ ગ્રહણ તારા ચરણનું મુકતીમાન ....તારા

તવ ચરણ રજ શીરપર ધરી, જન અમર આમરમા થયાં,
આનંદમા અનિશય રહ્યા, સહુ શોક આ ભરમા ગયાં,
જે હોય કષ્ટ અપરાધ તો તેની ક્ષમા તું આપજે,
અમ મસ્તકે તારા સદાના, વરદ કરને સ્થાપજે !

તુ પિતૃ માતા, તુ સુખ દાતા, સહુજનનો થા,
અતિ સુખકર, અધર ત્રાતા,
આપી દે સાર તારે જ્ઞાન-તારા આધારે.

અવાસણો

(૨)

બંકા બહાદુર વિલાસી ભૂપ કામ રાગ ધારી

મદન જંગના વિહારી, (૨)

વદન ચદ્રને નિહાળીને લોભાય લલિત નારી—અકાં

ભૂમિપતિ રતિરસ ભરેલા જ્યારે જુઓ ત્યારે છેલ નવેલા

યૌવનમાળી પ્રેમપિયાલી, પાઓ નિરાળી, જે મદવાળી

સુદર આવી નિશ્ચા—અંકાં

સાખી

સુદર આ યુવતિ અને, સુદર આ ઉદ્યાન,

સુદર ભોગી ભૂપ આ, સુદર મદિરાપાન.

(૩)

રત્નસિંહ—પ્રાણુ પ્રાણેશ્વરી, મૃદુ હૃદય કૃશતની,

મનહાર પ્રિયાદાર, જગત અધન બની.

પ્રાણુ૦

દે નિત્ય રતિદાન, સુખ હુરો સમાન,

આનંદ અતિ માન,

માયાની બરી કાયા, યુસે નર બ્રમર,

કુસુમ રસ આ પ્રાણુ પ્રાણેશ્વરી.

(૪)

અવાસણો—લઘ મઘ મનોહાર જામ આમ ભરો રે,

રમો તનમન કુર્યાન કરી લાલથી રે હા,

જુઓ કેવી ચદા ખીલી છે આ સમે રે

ઝૂપે દિલગર દિલ્લાર પ્રેમ ઝૂનણે.

રત્નસિંહ—તું રમણી રસથી ભરી છે સુંદર ઉદ્યાન,
માણી હું રસ લૂગો કરી પ્રેમ તોફાન.

ખવાસણો—રંગ જમ્મે (૨) રહે સદાય આવો આ.
સદાય લેતા રહો વિલાસ લહાવો આ

(૫)

મલ્લિકા—રાખુ તને સ્નેહે પુત્રી મારી રે,
હૈયામા ધારી રાખું તને સ્નેહે પુત્રી મારી.
મને માની લે માતા તારી રે હૈયામા૦
શોકને પિનાના બહાલી, ટાળી દે બાળા,
બૂલી જ ધા દિલનો એ કારી રે હૈયામા૦
પરણાવુ હેતે શોધી છેલ્લ છબીયો સ્વામી
દેશે ભવમાગરથી તે તારી રે હૈયામા૦
જેણે ઉદ્ધારી સીના, તારા, મીરાને,
તે ધંધર તારો થાશે સહાયકારી રે હૈયામા૦

(૬)

અદ્રંકેતુ—કળમળ છળ કરી વિરલ પ્રમાર જાળ,
તનમનધનથી ખટપટ સધળી કરીશ જમાવી તાલ
સુંદર રમણી હાય હાથથી, મારા છટકી જાય,
ગર્ સર્વનો સહજ વિદાર, રમા રતનને કંઠે ધાર,
ઉત્તર એ, મનદર એ, ગજગમની, વિધુવદની,
બહાલી શરણ થાય, કામતું જવલન આ સમાય;

રતિ સુધાતણી તરસ છે ધણી વિમળ રમ મણી,
હૃદયધાર, હુ ખ વિહાર, સુખ વધાર તરત તારણી. કળ●

(૭)

મહિરા—ઓ જ્યન વનના માળી,
પુરંદર--દે સુખન રસ રઢીયાળી,
મહિરા--હુ મોહી મુખડુ માળી,
પુરંદર—દે આલિગન પણ કામિની,
સામંત—તુ છુપાવ સુરત કાળી,
ઓ ગધાતી વરીયાળી

મહિરા—આ ક્યાંથી આગ્યો ચાલી
પુરંદર—બુઢો શયતાન મવાલી,
સામંત—જગો જગો, દોડો દોડો, મારો મારો આવી આને
ટાલકી રગાય એની ખાલકી ખેચાઇ જાય,

પુરંદર—અરરરરરર મુવો,
સામંત--જઘ પુર મવાલી કુવો,
પુરંદર ને મહિરા—યસ માફ કરોને આપુ,
સામંત—ગરદન બનેની કાપુ,
મહિરા—આજા હવે નહિ ઉથાપુ,
પુરંદર—કૈં નવી થાપ હુ આપુ, યસ માફ કરોને○

(૮)

રતનસિંહ--વખત પલટાય છે જ્યારે બધુ પટલાઇ જાય છે,
બને છે દાસ ભૂપનિને, નૃપાલો દાસ થાય છે. વખા●

હતો ખોખાર અમ્મેનો, ખરો ત્યાં ભૂંકતા જોયા,
હતા જ્યાં દાન કરનારા, લૂટારા ત્યાં જણાયે છે. વખત
નથી એ દોષ કોઠનો, ખરેખર ખુખી કિસ્મતની,
હતો જે બક્ષ સિ હોનો, સુગલો આજ ખાયે છે. વખત
અધી જાહેજલાલી આ, દિવસ બેચારની ગાફિશ,
અતી મગર માનવ તુ વૃથા શાને કુલાયે છે. વખત

(૯)

હર્ષદેવી— આગ હૃદયની કોણ મમાવે, કોણ રમાવેરે રામા
મને કોણ રમાવે રે રામા
થઈ તાત વગરની, આ પર ધરની,
ન અન્ન જળ ભાવે રે રામા આગ
મનમા વસતી હાય પ્રેમની વિકળતા,
થતી નિશ્ચિન રતિ મદનની ચળતા
કોઠને કહેવાય ના, આ વેદના ખમાય ના. આગ

સખીઓ—

(૧૦)

વાહ, સખી નખરાળી, ક્યા તું ચાલી મોહું ફેરવી આમ.
સ્વામી સગે, રમશે રગે, ચંચળ અગે, જોમનીયુ બેકામ,
હર્ષદેવી—કુમારિકાનો વિનોદ આ શો,
સખીઓ—રસિકા નહિ રીસાઓ
હર્ષદેવી—સતાવશે નહિ પગે પડુ છુ.
સખીઓ—રસિયા પાસે જાઓ.

હુષંદેવી—તું છેડ નવેલી કર ના,
સખીઓ—લાજને ધર ના, અનંગ રસ ઉભરાતો. વાહ૦

(૧૧)

હુષંદેવી—આવી લગની લાલ લગાવી, લનના બૂની ના જશે,
મારા છેલ છાંધા, રસ રગ બીના,
મુકટ મણી ભરથાર નગીના.....લગની૦

ભદ્રકુમાર—ગુણવંતી ગંભીર નારી, પ્રેમદેવી તારનારી,
જ્ઞાતિ તારી સુખ કરનારી
કનિ તારી દુખ દમનારી
તુ માલિક છે આ તનની .. ...આવી૦

(૧૨)

સામત—રહો વર્ષોનાં વર્ષો મવાલી,
લાવું ઐરી હવે બસ રૂપાળી
હોય વિધવા કે ભરથારવળી,
આવી વાઢા મેણું નાખે ટાળી.

લવગી—શેઠ, છે આ જમાનો મવાલી,
કોમ આવી જશે ઝડૂવાળી
હોય આબરૂથી અરપાર ખાલી,
હોય વિધવા પણ ખે બચ્ચાવાળી

સામત—નહી, નહી, ઐરી લાવીશ બચ્ચા વગરની

લવગી—હાખ છી

સામત—કેવી ઓચિતી છીકી તુ

લવંગી—હાખ્ છીઃ, હાખ્ છીઃ, હાખ્ છીઃ, હાખ્ છીઃ, હાખ્ છીઃ,

સામત—રાંડ નકરી કર નાક વાઢી,

વાત વિધોની કેવી આ કાઢી,

તારી સુરત બનાવું હું કાળી,

લવંગી—ઐરી આપી જશે હાથ તાળી .....રહો.

(૧૩)

મહિરા—મારા જોખનનો રસ લૂટે રસિકડા વારીવારી રામા જય

રસિકડા વારીવારી રામા જય .. ..મારા.

મીઠી તારી વાણી સુધા સમાન જાણી

આખ કામલુગારીથી મનકુ મોહાય—રસિકડા.

છેલ મદવાળા છબીલા છોગાળા

પ્રેમવારી સોય જોખન કુલકુ સુકાય—રસિકડા.

(૧૪)

મહિરા—જોખનીયાની ભૂરકીથી બન ભૂલાવે.

હુલાવી પુલાવી રમાવી હસાવી

તન મન હર્ષે પુલાવે માની મનાવે લોભાવે જો.

પુરંદર—ખૂખી છે તારી ન્યારી, કાયા કુર્યાન મારી,

મહિરા—ાળી આ પ્રેમની તે જલિમ કેવી કાતિલ મારી

પુરંદર—રેળા છે સારી શાણી,

મહિરા—લેયે બસ મોજ માણી,

બન્ને જોડાઈ સાથે

પુરંદર—ફેરવીશ પ્રેમ ધાણી.

મહિશ--લટાવી, પટાવી, ખેલાવી, ફસાવી
તનમન હણે પુલાવે માની મનાવે લોભાવે--જેખનીં

(૧૫)

માયા—માયા હુ જગ પલેકેથી નમાવુ એ મારી કળા
પલેકેથી નચાવુ એ મારી કળા.
નખરેથી લોભાવુ એ મારી કળા. માયા૦
માયાના સગમાં પડે તે ચડે, ના અડે, ના નડે
કોષએ બલા-કોષએ બલા,
કોણુ મુક્તિ લાચારીની માગે બિચારી બલા માયા૦
વળગી રહે જે ધર્મને, જય બધુ તે ખોષ.
માયા સહુ સુખ આપતી, લ્યો માયાને જોષ. માયા૦

(૧૬)

માયા—માયા મહિ મોહી ચાલતી દુનિયા આ . . .સારી૦
મૂત્તિ મોહક મારી, સૈનો મોહાવનારી,
મોહી ચાલતી સહુ દુનિયા,
જ્યાં આખ કટારી મારી, ને કામજળ વિસ્તારી
જયે નરનારી હારી—માયા મહિ.
મમ દાસ કરતા ન પરવા, કંઈએ કરમની
ધર્મ ચરમની,
એવી લીલા વિસ્તારી.
કાંધી મે દુનિયા મારી, જ્યાં આખ કટારી મારી.

(૧૭)

પમ-મગગ સાની ધધધ સા સા પધપ ગપ ગ રે ગરે સા.

પમ-મગગ સાની ધધધ નીસાગરે સાની ધની સાસાસા

ગમપ ગપ ગપ ધધ સાનીધ મગ મધ નીધ

સા રે ગ રે સાનીધપ મગરે સાની ધપ ધસાસાસા.

(૧૮)

મહિશ—કમર લયકાષ્ઠ મારી તેં કટાર

જળ માંહિ ઝીલતા એ કમળ ખીલતા એ

કરી છે ખીમાર. કમર લયકાષ્ઠ

પુરંદર—જન હવે દોડીને ભેટ, ગળે કરને લપેટ

મહિશ—ઠેઠ ગાંડા થઇ ન જાઓ યાર

કમર

ઉધ રે માઈં કાડુ મરડાઇ ગયું.

મનડું ધવાઇ ગયું

પુરંદર—ચાલો કઈં જહાલી, સારવાર.

કમર

(૧૯)

સામંત—લયક છખી નારી તારી, જોઇને મન લલચાય,

જોઇને મન લલચાય, જોઇને રસ છલકાય

પુરંદર—નારી નવોઢા નાથ રીઝાવે, માઈંય મન થઇ જાય,

ઠેયો રમાડે હેને પાડોસણુ, માડી થવાનો જીવ થાય

સામંત—અરે વાહ મને દીકરાની અશા બંધાય.

ખેસી અટારીએ મારે કટારીએ, આખોની પાખો ન તેથી મીચાય.

ન ખમાય, ન ખમાય, વેળા વીતી ઠાલી જાય

પુરંદર—અરે હાય હાય (સ્વગત) રોવાનો બુઢો કરી હાય-લયક

(૨૦)

પુરંદર—ઝૂઝોળ નાથ રસિયા, રતિ જંગ માંહી,
ના દિલ ખટકો, ધરિને અટકો, મૂછ શરમાએ. ઝૂઝોળ

સામત—નથી લાવવી રહેલી નરી, નહીં જઈ હુ હવે હારી,
હુ પ્યારો ને તું પ્યારી,

પુરંદર—અનુભવિ સ્વામી, પ્રેમ દ્વાર ખેલતો,

સામત—દયાઘ મુઝાઘ રહેવું વિરહનુ દુ.ખ થુ,
ભારી ભયકારી.

પુરંદર—મરી કદી જઈ, દૂર નહીં થાઉ વારી વારી જઈ,
થા મીસીસ ઝટપટ, છોડી ખૂણો ખટપટ,
કરશું હસીના આમ

ઝૂઝોળ૦

(૨૧)

ઉદય—રાજ્ય ચલાવી ધર્મ દેહી મોદે મનકાશુ,
આશિર્વાદો પ્રજા આપશે હર્ષે છત્રકાશુ,

અજય—જંગલ માહી, શિકાર કરતા શસ્ત્ર ધરી જશુ,

ઉદય—જો ખટપટીયા ચાકરડા તો થઇ જઇએ બહુ કરડા,

અજય—સૌ ખુદ્દા પાપીઓના પોકળ થાશે, ધર્મી હરખાશે,

ઉદય—જુદ્ધી અત્યાચારી થાશે ડામાડોળ,

અજય—પૂરા જોરે, મોટા દોરે,

ઉદય—બળથી ધર્મ વિજયના વગડાવીશુ દોલ,

રાજ્ય૦

(૨૨)

હુધેવી -ચાહે આ દાસી નાથ, ચરણની પૂજા
 છો મારા ધરૂવર તમે, ન ધરૂવર ફૂળ, ચાહે૦
 અમે તજ હવેલી વનમાં વસ કરીશુ,
 ખાષ વનફળ તેથી સંતૃપ્ત થીશુ,
 પતિચરણમૃત તે છે અમૃતના ફૂળ ચાહે૦
 પતિની છાયા તે સારાં ચીર અમારાં,
 પતિની માયા તે આભૂષણ બહુ પ્યાગાં,
 છે રક્ષક અતિ બળવાન પતિની ભૂજા. ચાહે૦

(૨૩)

સામંત--બુઢો સકળ સુખ આપે રસીલી છખીલી પ્રિયાને
 પુરંદર--ધન્ય ધડી દાસી થષ આપની હુ તો
 (ધન્ય ધડી કાકો થયો આપનો હુ તો) બુઢો૦
 સામંત--દૂ લવ, તુ મુજને મળી છે
 પુરંદર--કેવી આ બન્દી રમાવે, રસીલા છખીલા પ્રિયાને
 (કેવો આ બન્દો બમાવે છે છકેલા બનેલા ગધાને) બુઢો૦
 સામંત--મૃગનયની, મેરેજ થાતા
 બાન્દી વહીરકીની લાણી આપે આ બુઢો ધણીજ બધાને.

(૨૪)

લિલ્લો—આ ગિરિ વાસ સારો, વૃક્ષોને પાણી રાણી છે રાણી

જાણી વનદેવી આ મહાન

છે સૌ કંગાલ શહેરોનું જાળ

ધર જર ને આડંબર જૂઠો છે તાલો.....

આ ગિરિ

છે આ કાન્તારમાં ન વિકાર

તન મનને ગૈધનના સુખનો ભંડાર . ....

આ ગિરિ

(૨૫)

ઉદય— ય પખા અમે એક વનમાં ચરતાં'તા

કરતાં સુખદુઃખની એ એ વાત સાથે ફરતા'તા.

હસતા'તાં મળી સાથે પૃથક્ થાતા રડતા'તાં.

હળી મળી પ્રેમ સદિન અમે સુખ દુઃખની ચડતા'તાં

લંપટ એક પારધી આવીયો વનમાં,

કપટ કળા બહુ ભરી, તી' તે દુર્જનમાં,

છઠ ગઠ હું ખની વાદળોં સ્વચ્છ ગગનમાં,
 મનની અભિલાષા સહુ રહોં ગઠ મનમાં,
 કપાલ ગઠ તે ડાગ પ્રેમની જ્યા સાથે ઠરતા'તા એ પખીં
 (સ્વ અમૃત કે નાયક)

(૨૬)

મલ્લિકા— હાય વિધાતક હાય વિનાશક
 થઇ છે બુદ્ધિ આ વશ વિદારક. આ
 અમૃતને ત્યાગી લીધું આ વિષ વધાવી. હાયં
 માટીને સોનું ધારી, વિહંગ વિદારીરે—અરે ઘેના
 જીવનનો રસ ખોયો વિકાસક.
 ઠાલી મલામત માથે ઉઠાવી. હાયં

(૨૭)

સામંત— થઇ દીકરી પોલ, ચલે કરીએ ખેળ,
 વાન્દરી અમારી, લઇ ગયો મદારી-દીકરી.
 લપગી— બાયડીએ ચાત્રી ગઠ, આપી હાય તાળી ગઠ,
 મુખજાની લાલી ગઠ, રાગણી ખેતાલી થઇ,
 સામંત— કીધું સખ્ખ પરીતુ કામ, શોધ્યો પેતાનો ચુલકામ,
 હાય હાય કયા તેને શોધુ
 દીકરી કહી કાને સખેધુ. કીધું.

(૨૮)

મહિશ—બહાલમ તે તો નખરે મારી

પુરંદર—મેહી રહ્યો તુજમા નારી,

અન્ને—પતિને પત્ની થઇશુ પરણી,

પુરંદર—પ્રેમ યુદ્ધથી કુળવું ધરણી,

મહિશ—મેહરની કરવી સ્વારી—

મેહી રહ્યો૦

લઇ વારસો આપાજીનો,

પુરંદર—ઉતારીયે મદ તે પાજીનો

ફરિયે કરમાં કર ધારી—

મેહી રહ્યો૦

(૨૯)

સામંત—પુત્રીને નહિ પરણાવી આ કર્યા ફજેરા ઠાલા.

મહિશ—આવ્યા ઠોકાણે આપા, કીરા આ ગોટાળા.

પુરંદર—હારિને આવ્યા તારે બુદ્ધ જ બેતાલા,

સામંત—ચાલોના થયા વટણુ,

બાઈ મારો ઘાને ટાણુ.

પુરંદર—આ વિધવાના ફન્દામા ફસાણુ.

આમંત— વાહરે ઝેલચી દાણા
આ લગ્ને કરી, ગયા દા'ડા ફરી.
કરશેના દિલિયે સુધરેલા અગડં બગડ ચાળા-પુત્રી૦

(૩૦)

સર્વે— મગન મગન સૌ, આજ મનથી,
સકળ કરે છે ગાન, મધુર વચનથી,
ગછ આપદ, રહે સદા આ આનંદ ટળે ન કદા. મગન૦
વસંતકાળ, શુભ આ ભાળ, આંચો ગાદીનો
પૂરી આખાદીનો,
કેવો ન્યારો સારો છે વિકાસ ખુશ્હાલીનો. વસત૦
પ્રભુ કૃપા પામી શોક દુખ વામી,
વિજયે ન ખામી, રહ્યું સુખ જામી,
મોહ, માન, નીતિ ધ્યન,
નારાયણ, સકળ મળ્યા મગન૦

સમાપ્ત.

ફ્રેન્સી કાપડના વહેપારી

શાહ જમનાદાસ તારાયંદ.

અમારે ત્યા રીબકાટ, કાશ્મીર, વેનીસીઅન, સીગાઈ-
પ્યાજ, ચાઈના સીલ્ક, સાટીન, ડબ્બ, ટવીલ તથા ખમીસો
માટે જાત જાતની તરેહવાર છીટો, સારાં ઝીણા વિલાયતી
તથા ખગાળી પાટલાના ઘોતીજોટા તેમજ બાનુઓ માટે
સાડીઓ, મર્સરઈઝ મલમલના પોત તથા પોલકાં માટે ફ્રેન્સી
કાપડ વેચાય છે.

છુટક તથા જથ્થાબંધના વેપારી, ઠે પુવારા સામે,

અમદાવાદ.

હક્કર દુલ્લમજી બુઠાભાઈની કંપની,

બુલેશ્વર સામે—મુખર્જી

લગ્નના, વરરાજાના તથા સામેલાના ખરના તથા ફ્રેન્સી
ફ્રેસ વિગેરે નાટક કંપનીઓને કામનો સર્વ સામાન, સુગંધી
સેન્ટો, સાબુઓ, અને એવો તરેહવાર જાતનો ફ્રેન્સી સામાન
મળે છે અમારે ત્યાંથી મગાવી ઉત્તમ માલની ખાત્રી કરવા
સુચના છે

ઓર્ડરનો અમેલ તુરતમાં

ઉત્તમ તક અને અમુલ્ય લાભ

મશીનરી, સ્ટેશનરી, હોલ વાજીત્રો, સોના ચાંદીના

દાગીના તથા વાસણો, ફરનીચર તથા સર્વે

જાતનુ કાપડ વીગેરે દરેક જાતનો માલ

કોની યુ મગાવશે ?

જટ ડાહ્યાશંકર મુળજીભાની કું.

જનરલ મરચન્ટ એન્ડ કમીશન એજન્ટસ,

કે. મુખર્જી નંબર ૪. માધવભુવન,

હેડ ઓફીસ સોજીત્રા. (વડેદરા તાબે.)

જાહેર ખબર.

અમારી કંપનીનાં નીચલા નાટકોનાં ગાયનો
ડીઓ જ્યાં અમારો મુકામ હશે ત્યાંથી નીચે
રોકડેથી અથવા વેદ્યુપેબલ પાર્સલથી મંગાવ્યાથી
ચોપડીનું નામ

માયા મોહિની ૦-

માલતી-માધવ ૦-

મધુરઆળા. ૦-

મુદ્રા પ્રતાપ ૦-

સાગર-સરિતા . ૦-૨

પિતૃભક્ત પ્રભાકર ૦-૨

અનગપદ્મા ૦-૨

